TEM/VNK Muistio

”Miten EU:n tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelma lisää kansallisen TKI-rahoituksen vaikuttavuutta Suomessa?” koskevan hankehaun infotilaisuus 10.2.2017 kello 9.30-11

1. Jonna Lehtinen-Salo toivotti osallistujat tervetulleeksi.
2. Kaisa Lähteenmäki-Smith kertoi VNK:n TEAS –toiminnan tavoitteista, hankkeiden vaikuttavuus- ja arviointimallista a päätöksenteon tukena (ks. kalvot). Hankkeilla tuetaan päätöksenteon valmistelua, mutta myös tiedontuottajien yhteistyötä ja yhteiskunnallista keskustelua. Selvitys- ja tutkimushankkeilta edellytetään aktiivista viestintää ja vuorovaikutusta. Tulokset ja aineistot ovat lähtökohtaisesti julkisia, ellei toisin päätetä. Hanke-ehdotukset arvioidaan 7.-17.3.2017, kriteerit hakuilmoituksessa.
   Yleisöstä ei esitetty kysymyksiä.
3. Jonna Lehtinen-Salo esitti ensin tilannekuvan Horisontti 2020 -ohjelmasta. Sen jälkeen hän täsmensi vaikuttavuusarvioinnin näkökulmia. Kalvot ovat kaikkien hakijoiden saatavilla hakuilmoituksen yhteydessä.
   - Tavoitteena on
     i. saada syvempää analyysiä osallistumisprofiileista (pilarit; osallistujaryhmät; hankemuodot etc.) tilastotietojen kautta. Puiteohjelmatilastot ovat arvioitsijoiden käytettävissä Tekesin EU:n tutkimus- ja innovaatio-ohjelmat –yksikön avulla.
     ii. Rahoituksen lisäksi tavoitteena on päästä kiinni muihin hyötyihin. Lista komiteajäsenten ja NCP:den avulla tunnistetuista potentiaalisista hyödyistä esitetty kalvoissa (H2020: Other benefits).
   - Tilaajan näkemys miksi arviointitietoa tarvitaan: erityisesti halutaan tietoa seuraavan puiteohjelman valmistelun tueksi. Keskeinen näkökulma on, miten kansallisella rahoituksella voidaan tukea EU-rahoituksen hankintaa ja miten EU-rahoitus täydentää kansallista rahoitusta.
   - Arviointi kytkeytyy käynnissä olevan OECD:n maa-arvioinnin jatkotoimenpiteisiin (miten?).
   - Seuraavan puiteohjelman valmistelu on käynnistynyt ja vuosi 2017 on aktiivisen vaikuttamisen aika. Komission konsultaatio on näillä tiedoilla tulossa kesällä 2017. Komissio ottaa vastaan kansallisia näkemyksiä. Suomi on sopivan pieni maa (tähän mennessä n. 300 eri organisaatiota mukana puiteohjelmassa), jossa voitaisiin tuottaa kattavaa tilastollista analyysiä yhdistettynä laadullisiin näkemyksiin.
   - Suomen puheenjohtajuus on vuonna 2019, ja tämän arvioinnin toivotaan tarjoavan vahvaa evidenssiä myös sen tueksi (esim. seuraavan puiteohjelman neuvottelut).
   - Arvioinnin varsinaiset kysymykset on esitetty hakuilmoituksessa. Tekes on sitoutunut tukemaan arvioinnin toteutusta omalla asiantuntemuksellaan ja aineistoillaan.
   - Tavoitteena myös verrokkimaiden benchmarkkaus. Kiinnostavimpina maina Ruotsi, Hollanti, Tanska, Itävalta, Irlanti. Kaikkia ei tarvitse kattaa, mutta eduksi katsotaan yhteistyökumppanien löytäminen yhdestä/useammasta näistä maista. Tekes täydentää tätä osuutta hankkeesta tiedoillaan, joita saa esimerkiksi eurooppalaisten TKI-rahoittajien verkostoista.
   - Hankkeelta toivotaan arvioinnin viitekehystä, jossa esitetään systeemisellä ja strategisella tavalla EU-osallistumisen vaikutuksia. Kalvolla esitetty esimerkinomaisesti asioita, joita arvioinnissa tulisi käsitellä ottaen huomioon tulevaisuuden tietotarpeet. Toivotaan että

arvioinnissa hyödynnetään jo tehtyjä arviointeja, ml. edellä mainittu OECD:n maa-arvioinnin tulokset.

- EU:n komissio on tuonut esiin uuden puiteohjelman valmistelussa vaikuttavuusnäkökulman huomioimisen. Kalvossa on esitetty esimerkinomaisesti näkökulmia seuraavan ohjelman rakennuspalikoista ja vaikuttavuuselementeistä.
- OECD:n alustavista tuloksista kansainväliseen toimintaan liittyviä otoksia esitetty kalvoissa. Tuloksista nousee mm. strategisen tutkimuksen neuvoston roolin arviointi kansainvälistymisen edistämisessä.

Kysymyksiä:

- PK-yritysten rahoitusosuuden tuplaantuminen. Mistä johtuu? Onko ohjelmassa instrumentteja, jotka tukevat tätä?
  Vastaus: Uusissa instrumenteissa pk-yritys voi olla yksin mukana. PK-yritysten määrä lisääntynyt myös konsortiohankkeissa. Yhteiskunnallisten hankkeiden pilarissa on mukana hyödyntäjänäkökulma, jolloin pk-yritysten mukanaolo on ollut tärkeää.
- Kannattaako arvioida konsulttien/välikäsien roolia osallistumisen lisääjänä?
  Vastaus: Hyvä näkökulma ja kannattaa arvioida niiden roolia lisääntyneen kilpailun näkökulmasta ja esim. pk-yritysten osalta.
- Missä määrin pitäisi tarkastella kansallisen ja EU rahoituksen yhteensopivuutta?
  Vastaus: Tämä on tietotarpeen ytimessä.
- Tietoaineistot ja menetelmät? Onko tarkoitus, että hyödynnetään pikemminkin olemassa olevaa tietoa?
  Vastaus: Kyllä, erityisesti kvantitatiivisten tietokantojen osalta. Jos tulee lisätietotarpeita, EUTI ja Tekes ovat käytettävissä.
- Onko ekonometrinen tarkastelu tarpeen?
  Vastaus: Tämä ei ole ratkaisevassa/merkittävässä roolissa, mutta jos löydetään tekijöitä, niin hyvä. EU on tekemässä parhaillaan po. analyysia ja tätä aineistoa ja tuloksia voidaan hyödyntää arvioinnissa, samoin muita löydettävissä olevia ekonometrisiä tarkasteluja. Tässä myös Tekes-yhteistyö on mahdollista.
- Onko tarkastelulle aika-rajausta?
  Vastaus: Alustavasti tavoitteena on saada tuoretta tietoa Horisontti 2020 -ohjelmasta, koska se on hieman erilainen verrattuna aikaisempiin: tutkimus ja innovaatiot on tuotu kokonaan saman sateenvarjon alle ja miten tämä on vaikuttanut ohjelmaan.
- Onko Horisontti 2020 -kyselyaineisto komiteajäsenille ja kansallisille yhteyshenkilöille saatavilla?
  Vastaus: Aineisto on käytettävissä hanketoteuttajille.
- Lisäksi viitattiin eurooppalaisten kansallisten TKI-rahoittajien (Suomessa Tekes mukana) ERA in Action –ryhmään, joka luo parhaillaan yhteistä arviointipohjaa puiteohjelmien vaikuttavuuden mittaamiseksi. Työssä haetaan yhteisiä mittareita ja menetelmiä. Aikataulun mukaan kesäkuun 2017 loppuun mennessä saadaan johtopäätöksiä.

4. Teppo Tuomikoski esitteli EUTIn keräämää aineistoa (ks. kalvot).
    - Tekes EUTIn sivuilta löytyy tilastollista tietoa.
    - EU Open Data Portal. Kaikki EU-projektit on ladattavissa täältä.
    - Tekesillä ja Akatemialla paljon näkemystietoa EU:n ohjelmista ja taustoista.
    - Lisätietolähteitä: eCorda, Cordis.
    - Tekesin ohjelma-arvioinnit (mm. kalvoilla).

Kysymyksiä

1. Kuinka paljon ns. megaexcelistä löytyy esim. yritysten liiketoiminnan kehityksestä?
   Vastaus: Megaexcel ei sisällä tietoja yritysten liiketoiminnan kehityksestä. Selvityksen tekijöiden on tiedusteltava tällaista informaatiota muista lähteistä, esimerkiksi Tekesistä.
2. Miten yritysten verrokkiryhmä muodostetaan?
   Vastaus: Hakijat voivat hakemuksessaan oman näkemyksensä miten verrokkiryhmä voitaisiin muodostaa. Yritystarkastelu on vain yksi näkökulma laajemmassa kokonaisuudessa.
3. Ovatko meneillään olevat kansainväliset tutkimukset käytettävissä?
   Vastaus: TEM:llä ei ole etunojaa niiden hyödyntämiseen ennen kuin tulevat julkiseksi, mutta pyritään toimittamaan heti kun ovat käytettävissä. Hankkeella tulee olla tiivis vuorovaikutus ohjausryhmän kanssa, jolla on pääsy potentiaaliseen tukimateriaaliin.
4. Mikä on ohjausryhmän kokoonpano?
   Vastaus: ainakin 3-4 ministeriöstä edustajia, ministeriöiltä pyydetty vastausta edustajistaan 20.2. mennessä.

Muuta:

5. Mikäli OECD:n maa-arvioinnin väliraportti tulee julkiseksi, se laitetaan hakusivustolle.
6. Kirjallisia kysymyksiä ei voi enää esittää.